

نقش مسیر صحیح گفتگو در سبک زندگی بر پیشگیری از طلاق

طیبه زارعی

چکیده

زمینه: طلاق یکی از مسائل پیچیده اجتماعی است که تحت تأثیر علت‌ها و عوامل مختلف از جمله کم‌توجهی یا عدم انجام گفتگوی صحیح و به‌موقع است. از این‌رو آگاهی از زمان و شیوه صحیح گفتگو جهت پیشگیری از آن اهمیت دارد؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر مطالعه و بررسی مسیر و زمان صحیح گفتگو در راستای پیشگیری از طلاق و تعارضات خانوادگی است.

مواد و روش‌ها: پژوهش کیفی حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و با هدف مشخص‌سازی و ارائه الگویی کاربردی از مسیر و زمان صحیح گفتگو در تعارضات خانوادگی در راستای پیشگیری از طلاق و آسیب‌های خانوادگی است.

یافته‌ها: آگاهی از شیوه‌های دستیابی و انجام گفتگوی صحیح همراه شناخت زمان بهره‌مندی از آن یعنی از قبل از موضوعات و مسائل مستعد مشاجره و تعارض، می‌تواند بر پیشگیری از طلاق مؤثر باشد.

نتیجه‌گیری: آگاهی خانواده‌ها از به‌کارگیری صحیح گفتگو و در زمان مناسب یعنی قبل از شکستن حریم و حرمت‌ها با بهره‌مندی از دانش و شناخت کافی، بینش و نگرش مطلوب و عملکرد مناسب همراه با آگاهی از اهمیت گفتگو زمینه پیشگیری از طلاق و حل بسیاری از تعارضات نامطلوب را فراهم می‌گرداند.

واژه‌های کلیدی: پیشگیری از طلاق، سبک زندگی اسلامی، گفتگوی سازنده.

مقدمه

طلاق از موضوعات و مسائل مهم اجتماعی است که ابعاد پیچیده‌ای دارد و علاوه بر آنکه فروپاشی زندگی خانوادگی را موجب می‌شود و آثار و پیامدهای نامطلوبی در جامعه نیز به همراه خواهد داشت. در تعالیم دینی و حتی تاریخ باستان ازدواج امری مقدس و پسندیده و طلاق امری مذموم و ناپسند دانسته شده است که در حد ممکن باید از آن دوری نمود. باین‌وجود طلاق یکی از واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه است که در طی یک قرن گذشته در مقیاس جهانی روند روبه‌رشدی داشته و این امر در سال‌های اخیر از جنبه‌های بارز تغییرات خانواده و نشانه‌ای از تزلزل و حرکت به سمت فروپاشی نهاد خانواده و افزایش آزادی فردی و سُست‌شدن عرف‌های اجتماعی محدودکننده است (۱).

سبک زندگی هر فرد بر نحوه ازدواج و نگاه و نگرش او به طلاق اثرگذار است و بدون تردید طلاق می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف ساختاری و غیرساختاری سبک زندگی قرار داشته باشد. ساختاری به معنای تغییرات ساختاری و اقتصادی جامعه که کمتر قابل کنترل و دخالت است و معمولاً به‌صورت تجدید ساختار جوامع و مدرنیزاسیون با افزایش شهرنشینی، توسعه ارتباطات، صنعتی شدن، رشد تحصیلات و آگاهی، افزایش تحرک‌های جغرافیایی، گسترش رسانه‌های گروهی و بهبود وضعیت بهداشت و افزایش میزان سلامتی یا بیماری (۲) با تغییر ساختار زندگی اجتماعی و تحول ساختار خانواده و ازدواج بر نرخ طلاق اثر می‌گذارد. تغییرات غیرساختاری که بیشتر مرتبط با ارزش‌ها، هنجارها و ایده‌های افراد است و در سبک زندگی اسلامی نقش مهمی به‌عنوان قسمت نرم‌افزاری آن دارد، به شدت از تغییرات خانواده و رشد فردگرایی و سکولاریزم حمایت می‌کند و این امر زمینه را برای گرایش به طلاق بیشتر نموده است. نکته مهم ارتباط میان عوامل ساختاری و غیرساختاری است و از آنجا که سرعت هماهنگی

و رشد عوامل ساختاری و فرهنگ با حرکت اقتصادی و فناوری یکسان نیست، نسل‌های جدید نمی‌توانند ارزش‌های قبل و معیارهای همه‌پسند را کسب و درونی نمایند و این باعث نابسامانی، اختلاف و طلاق می‌شود (۳). به عبارتی قدرت تغییرات ساختاری و اثرگذاری آن‌ها بر سایر مؤلفه‌های سبک زندگی شرایط را برای تغییر و تحول در ارزش‌ها و باورهای افراد و حتی نحوه زیستن را تغییر داده است.

حفظ بنیان و کانون خانواده از مهم‌ترین دغدغه‌های اندیشمندان و بزرگان دینی و اجتماعی است که پایداری خانواده، حفاظت جامعه را به دنبال دارد. بدون شک وجود مسائل و مشکلات چاشنی و جزئی از زندگی هستند که باید شیوه برخورد صحیح با آن‌ها آموزش داده شود و مهم‌تر اینکه زوجین بتوانند در خانواده این مسائل و مشکلات را مدیریت و کنترل نمایند. بدون شک روابط میان زوجین سنگ بنای موفقیت زناشویی و کیفیت زندگی است (۴) و آنچه مهم است شیوه برقراری ارتباط و گفتگو است که تاریخ ادیان توحیدی نیز نشان می‌دهد گفتگو از ابزار مهم در مفاهمه، تفهیم، درک متقابل و صلح و دوستی بوده است که باعث همفکری، همزیستی و صلح و مسالمت می‌شود.

نتایج تحقیقات نشان داده است که گفتگو باعث تبادل افکار، عقاید، احساسات، امیال و آرزوها و ترس‌ها می‌شود و زمینه را برای درک و پذیرفته شدن فراهم می‌کند (۵) و به افراد قدرت سازگاری، تاب‌آوری و عملکرد مؤثر می‌دهد (۶) اما مشاهدات نشان می‌دهد که چه در سطح جامعه و چه در میان خانواده‌ها و افراد گفتگو معمولاً آخرین ترفند در مشاجرات زناشویی و حل مسائل و مشکلات افراد و یا زوجین است، یا اینکه آن‌گونه که باید قبل از تبدیل مسئله به بحران مورد توجه قرار نگرفته و یا اصلاً به کار گرفته نمی‌شود و زوجین عموماً در مراحل آخر و قبل از جدایی و طلاق به اهمیت گفتگو و صحبت کردن با یکدیگر پی می‌برند. به همین دلیل می‌توان گفت که شناخت

اهمیت و ارزش و آداب گفتگو همراه با تبادل نظر و صحبت سازنده در زمان صحیح و قبل از بحرانی شدن شرایط می‌تواند به‌عنوان یک سازوکار مهم سبک زندگی و یک اقدام مؤثر در پیشگیری از طلاق و جدایی و یا برهم خوردن نظم و تعادلات خانواده و حتی جامعه مطرح شود؛ بنابراین مسئله اصلی نوشتار حاضر این است که چگونه می‌توان با گفتگو از بحرانی شدن مسائل و اقدام به طلاق پیشگیری و یا آن را کنترل نمود؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

نگاه به وضعیت طلاق نشان می‌دهد که آمار آن روز به روز در حال افزایش است و از ۴۰ هزار در سال ۱۳۷۰ به ۱۶۹ هزار در سال ۱۳۹۷ رسیده است (۷) و شنیده‌ها حاکی از آن است که در سال ۱۴۰۲ و پس‌از آن، از هر دو ازدواج یکی به طلاق منجر شده است. بررسی پدیده طلاق و اثرپذیری آن از علل و عوامل مختلف مانع از تدوین یک برنامه کاربردی و دستورالعمل سازنده جهت کنترل و کاهش آن شده است. به همین دلیل لازم است تا با شیوه‌های مختلف کنترل و کاهش این پدیده که باعث آسیب‌های جبران‌ناپذیر به کانون خانواده و بنیان جامعه می‌شود، در دستور کار قرار گیرد. همان‌طور که در مقدمه گذشت تعامل و ارتباط با دیگران از نیازهای اصلی بشر است و گفتگو در خانواده ضمن ایجاد احساس امنیت و آرامش، باعث پویایی و تداوم آن می‌شود (۸) و یادگیری مهارت گفتگو به خانواده‌ها و همسران در تغییر سطح انسجام، انعطاف و کارکرد بهتر یاری می‌رساند (۹) و مانع از تضادها و برخوردها می‌شود. به همین دلیل از قدرت و ظرفیت آن می‌توان در پیشگیری و کنترل طلاق بهره‌مند گردید. لذا اهمیت و ضرورت نوشتار حاضر از چند جنبه قابل بررسی است؛ نخست آنکه با توجه به اینکه سلامت خانواده و جامعه در گفتگو و برقراری رابطه سالم است و عمده مسائل و مشکلات به خاطر سوءبرداشت‌ها و کج‌فهمی‌های ناشی از عدم ارتباط صحیح اتفاق می‌افتد، لازم

است تا نقش و جایگاه گفتگو در خانواده و جامعه و صلح و آرامش مشخص شود، ثانیاً به این امر پرداخته شود که قبل از اقدام به هر تصمیم و یا عملی باید گفتگو انجام گیرد و گفتگو راه رسیدن به تفاهم و تعامل سالم است و درنهایت قبل از اقدام به طلاق باید از قدرت گفتگوی سازنده بهره‌مند گردید.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی و مبتنی بر شیوه توصیفی - تحلیلی است. اطلاعات موجود از نتایج تحقیقات و منابع معتبر علمی اعم از کتب، پایان‌نامه‌ها، مقالات علمی جمع‌آوری شده و بر اساس تحلیل و تفسیر با توجه به هدف پژوهش مورد استفاده قرار گرفته و درنهایت مدل مسیر گفتگوی صحیح و سازنده در پیشگیری از طلاق ارائه شده است.

پیشینه پژوهش

از آنجا که طلاق یک مسئله مهم اجتماعی و دینی است، پیرامون آن تحقیقات و پژوهش‌های زیادی انجام شده که پرداختن به همه آن‌ها غیرممکن است و به همین خاطر در ادامه به برخی از مهم‌ترین آن‌ها که ارتباط بیشتر با موضوع نوشتار حاضر دارند، اشاره می‌شود؛

- احمدی خوبی و همکاران (۱۵) در مطالعه دیگری تحت عنوان « تدوین بسته آموزشی پیشگیری از طلاق و تعیین اثربخشی آن بر صمیمیت و کیفیت ارتباط زوجین » به این نتیجه رسید که استفاده از بسته آموزشی و افزایش شناخت و آگاهی زوجین باعث افزایش صمیمیت و کیفیت ارتباط آن‌ها و پیشگیری از جدایی و طلاق می‌شود.

- بنی‌هاشمی و همکاران (۱۴) در پژوهش دیگری با عنوان « بررسی علل و عوامل، پیامدها و راهکارهای کاهش طلاق در ایران با رویکرد دلفی فازی » مهم‌ترین عوامل طلاق در ایران را عدم کسب مهارت‌های ارتباطی (بین زوجین، بین افراد خانواده

نقش مسیر صحیح گفتگو در سبک زندگی بر پیشگیری از طلاق

و بین خانواده‌ها در ارتباط باهم) و افزایش بی‌سابقه ورود زنان به بازار کار در دهه‌های اخیر و استقلال اقتصادی آن دانسته که باعث پیامدهایی چون؛ آسیب‌های روحی و روانی، اختلال در اجتماعی شدن فرزندان طلاق و افزایش زنان سرپرست خانوار است و جلوگیری از افزایش اعتیاد، کاهش و کنترل آسیب‌های اجتماعی تهدیدکننده نهاد خانواده مخصوصاً اعتیاد، بیکاری، فقر، خشونت، همسر آزاری و ... به‌عنوان راهکارهای کاهش و کنترل طلاق شناسایی شدند.

- تهامی خلیل‌آباد و همکاران (۱۱) با بررسی «نقش و نحوه استناددهی امامان معصوم (ع) به آیات قرآن در احادیث فقهی باب طلاق در راستای حفظ بنیان خانواده» به این نتیجه رسیدند که اگر بخواهیم فقهی پویا داشته باشیم باید به شیوه برداشت و استناددهی امامان توجه کرده و روش آن در استناد به آیات الاحکام جهت دوری از طلاق و تداوم زندگی را سرمشق قرار دهیم.

- چراغی کوتیانی و شیرینی (۱۰) در پژوهشی با عنوان «توصیه‌های اخلاقی طلاق از منظر آیات و روایات» به این نتیجه رسیدند که توصیه‌های قرآن و روایات در رابطه با طلاق به دو دسته کلی هنگام طلاق و بعدازآن تقسیم می‌شود که در هنگام طلاق باید صبر، گذشت، مدارا و تغافل کنند و بعدازآن نیز با احسان، تقوا، پرهیز از آزار و اذیت عوارض ناشی از طلاق را کاهش دهند.

- حسامی و غلامی (۱۳) در پژوهش خود با عنوان «مسجد و پیشگیری از طلاق و کاهش آسیب‌های اجتماعی آن» با بررسی موضوع و اهمیت جایگاه و ظرفیت مسجد در پیشگیری از طلاق به این نتیجه رسیدند که مسجد زمینه آگاهی، حل مسئله و ارائه مشاوره‌های تخصصی از بروز طلاق و پیامدهای آن جلوگیری کند.

- عسکری ندوشن و همکاران (۱) در مطالعه خود با عنوان «تحلیلی از مشخصه‌های اقتصادی- اجتماعی مرتبط با طلاق

در ایران» که به بررسی روند طلاق و مشخصه‌های اقتصادی و اجتماعی آن پرداختند به این نتیجه رسیدند که درصد افراد مطلقه از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ افزایش یافته و زنان بیشتر از مردان، شهرها بیشتر از روستاها و بیکاران بیشتر از سایرین بوده‌اند.

- موسوی شهینشاهی‌وند و رضایی (۱۲) در مطالعه خود تحت عنوان «طلاق و راهکارهای مدیریت کاهش آن از منظر فقهی و حقوقی» به بررسی مبانی فقهی و حقوقی پرداخته و به این نتیجه رسیدند که توجه به جایگاه خانواده و نقش خویشان قابل‌تأمل است و برخورداری از سبک زندگی اسلامی و رعایت دستورات فقهی آن می‌تواند در مدیریت کاهش طلاق کارساز باشد.

همان‌طور که بررسی مطالعات و پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهد، اگر موضوع طلاق و علل و عوامل کنترل و پیشگیری از آن مورد توجه پژوهشگران و اندیشمندان مختلف بوده است، ولی به نظر می‌رسد کمتر پژوهشی به بررسی اهمیت و جایگاه گفتگو در کنترل و پیشگیری از مسائل و موضوعات عوامل مرتبط با طلاق پرداخته است و لذا این پژوهش در نظر دارد تا اطلاعاتی هرچند اندک در این زمینه را در اختیار علاقه‌مندان این موضوع قرار دهد.

اهمیت و جایگاه گفتگو در زندگی

«گفتگو» ویژگی خاص انسان است که در میان سایر موجودات فقط به انسان قوه ناطقه عنایت شده است و لذا آگاهی از شیوه و زمان مناسب گفتگو در تحکیم زندگی و روابط میان همسران حائز اهمیت است. اگر گفتگو و بیان حرف‌ها و صحبت میان افراد و خانواده‌ها به‌خوبی فراگرفته شود، بسیاری از مسائل و مشکلات حل خواهد شد. به همین دلیل لازم است شناخت و دانش خانواده‌ها و حتی جامعه از ارزش و جایگاه گفتگو به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی انسانی و کاهش‌دهنده کج‌فهمی‌ها

و سوء تفاهم‌ها در راستای مفاهمه و درک متقابل و صلح و دوستی و کاهش مسائل و مشکلات زناشویی و حتی طلاق و جدایی بیشتر شود.

همان‌طور که گذشت روابط خانوادگی و انسانی در جامعه متأثر از جنبه ساختاری و ویژگی‌های سخت‌افزاری و همچنین مؤلفه‌های نرم‌افزاری است که با یکدیگر مرتبط بوده و گفتگوی صحیح و به‌موقع می‌تواند از منظر ساختاری، شاکله و چارچوب جامعه و مخصوصاً خانواده را استحکام و قوت بیشتری می‌بخشد و مانع از جدایی و گسیختگی روابط درون آن می‌گردد و در سبک زندگی از منظر روشی موجب تسهیل روابط، تعاملات و رفع ابهامات در جامعه و خانواده بین همسران، همسران با فرزندان و سایر اعضا در جهت درک صحیح و دوری از چالش و کج‌فهمی شود.

زیرساخت‌ها و الزامات گفتگو و مسیر آن

برای به‌کارگیری این امر ابتدا لازم است زیرساخت‌های انجام آن فراهم شود و سپس بر اساس الگوی ارائه‌شده گفتگو، نقش و جایگاه اصلی خود را در میان تعاملات و روابط فردی، خانوادگی و اجتماعی پیدا کند و اگر الگوی ارتباطی و گفتگوی سازنده و علمی در میان همسران و زوجین ایجاد شود، مسلماً بسیاری از مسائل و مشکلات که عمدتاً ناشی از کج‌فهمی و یا سوء تفاهم است و گاهاً منجر به طلاق ختم می‌شود، در ابتدا شکل نگرفته و حتی خودبه‌خود حل شود و زندگی شکل بهتری پیدا خواهد کرد. به نظر می‌رسد آنچه برای این امر لازم است در موارد زیر قابل جمع‌بندی است.

- آداب اسلامی در گفتگوها

طبق آیه ۶۶ سوره نساء که خداوند به زیبایی فرموده است: « وَإِذَا حُيِّئْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا؛ هر گاه به شما تحیت گویند، پاسخ آن را بهتر از آن بدهید؛ یا (لااقل) به همان

گونه پاسخ‌گویید» رعایت ادب و احترام و حفظ کرامت انسانی در هر حالی از مهم‌ترین زمینه‌های رشد و تعالی و برقراری یک ارتباط خوب و سازنده است و نکته‌ای است که اگر خوب یاد گرفته و به‌کاربرده شود، عاملی برای مدارا و سازگاری و مانعی جهت بکار بردن القاب زشت و ناپسند (آیه ۱۱ سوره حجرات) خواهد بود. آنچه مهم است توجه به این نکته است که برای ارتباط و گفتگو با دیگران باید علاوه بر رعایت آداب آن مانند اعتدال در صحبت، سنجیده سخن گفتن، نرم و مفید بودن گفتار و ... در سه زمینه دانش، عواطف و نگرش و رفتار سرمایه‌گذاری نمود و با دست‌یابی به یک فرآیند علمی و دینی مانع از اختلافات و در این مورد جدایی و طلاق شد. دقت به این نکته لازم است که راحت‌ترین و سریع‌ترین تغییر، تغییر در دانش و معرفت، پس‌از آن تغییر در نگرش و در سطحی بالاتر تغییر در رفتار و مهارت‌آموزی قرار دارد که به نسبت دشوارتر و زمان برتر از دو تغییر دیگر است. سرانجام بالاترین سطح تغییرات، ایجاد تغییر در سطح عملکرد گروهی یا جمعی است و لذا از آنجایی که این تغییرات به تغییر در عادات، آداب و سنت‌ها و تربیت مربوط است و با ساختار کلی جامعه در ارتباط و تعامل نزدیک است، دشوارترین و زمان‌برترین تغییرات است (۱۶). با این وجود به نظر می‌رسد لازم است قبل از اینکه نقش تأثیرگذار گفتگوی سازنده و به‌موقع در پیشگیری از طلاق بررسی شود، باید کلیات این موضوع در سه حیطه دانش، نگرش و مهارت‌های رفتاری، مورد بررسی قرار گیرد.

- افزایش دانش و شناخت نسبت به گفتگو

عصر حاضر عصر دانایی و اطلاعات است و مزیت رقابت و برتری در تمام سطوح دانش، آگاهی و تغییر در شناخت توسط علم است (۱۷) و اساس نگرش، عاطفه و عملکرد انسان بر پایه علم و دانش و درک شخص قرار دارد و رسول اکرم (ص) به زیبایی فرمودند: « علم مقدمه و پیشاهنگ عمل است» (۱۸) و بنابراین

نقش مسیر صحیح گفتگو در سبک زندگی بر پیشگیری از طلاق

لازم است تا علم و شناخت از اهمیت و ارزش گفتگو آموزش داده شود (می‌تواند از طریق رسانه‌ها، برگزاری کارگاه‌های قبل و در حین ازدواج و موارد این‌چنین این اقدام صورت گیرد).

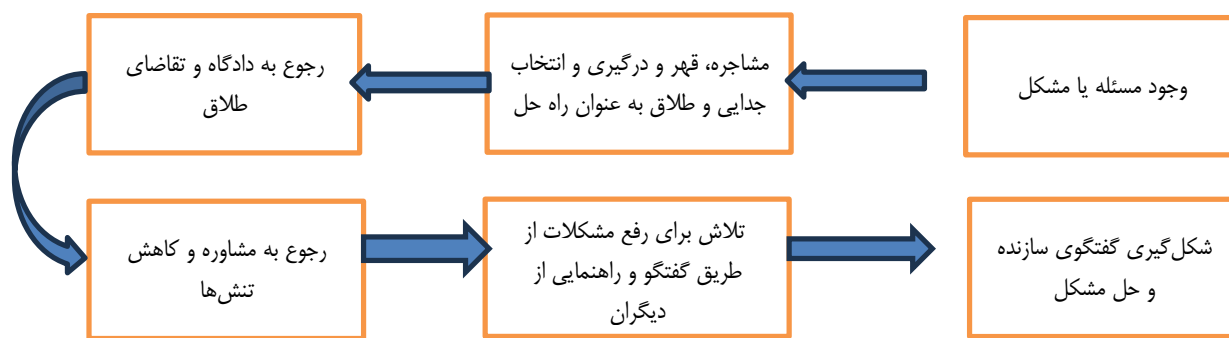
- اصلاح باور، بینش و نگرش نسبت به گفتگو

گام بعدی در بهره‌مندی از فرآیند گفتگوی سازنده و اصلاح‌گر میان افراد جامعه و مخصوصاً همسران و در خانواده، تغییر نگاه و نگرش به گفتگو است که چون اعمال و رفتار ما از شناخت و نگرش ما نسبت به موضوعات ریشه می‌گیرد، باید نسبت به اصلاح و تغییر نگرش به گفتگو پس از آگاهی بخشی آن انجام شود. چراکه نگرش تعیین‌کننده اعمال و رفتار و حتی افکار و روحیات فرد است و خداوند در آیه ۵۳ سوره انفال و ۱۱ سوره رعد با بکار بردن تعبیر «يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» به خوبی از این امر یاد کرده است.

- تمرین مهارت، عملکرد و رفتار گفتگوی سازنده

در نهایت مهارت گفتگو و استفاده از آن به صورت صحیح و

به‌موقع مهم است که تحت تأثیر دانش و نگرش کسب‌شده قرار دارد و بر اساس توصیه و سفارش امام علی (ع) به فرزند خویش مبنی بر «هر آن چه را برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند و آنچه برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم مپسند» (۱۹) شایسته است در تعامل، برخورد و گفتگو با دیگران به بهترین شیوه برخورد شود. بدون شک بکار بردن این دانش‌ها نیازمند تکرار و تمرین و یادگیری است و باید توسط رسانه‌ها، مراکز آموزشی و دینی ترویج و یاد دهی شود. ذکر این نکته لازم است که گفتگو همیشه میان افراد انجام می‌شود و اساس زندگی انسان بر اجتماعی زیستن و گفتگو و تعامل با دیگران است، ولی آنچه مهم است زمان و نحوه برقراری گفتگو است که به نظر می‌رسد در بسیاری از مواقع گفتگو نه تنها به شکل صحیح اجرا نمی‌شود و عاملی جهت تسریع در اختلاف، جدایی و طلاق است، بلکه در زمان صحیح و لازم نیز مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و بر اساس الگوی زیر گفتگو در آخرین مرحله قرار دارد (شکل شماره ۱).

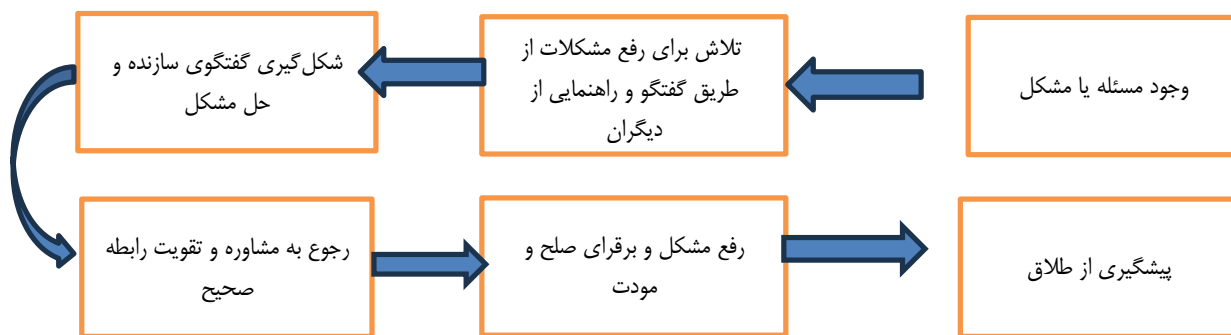
شکل ۱. بهره‌مندی از گفتگو در زمان نامناسب

و یا درگیری پس از تصادفات می‌توان این مورد را مشاهده نمود که افراد ابتدا با استفاده از خشونت سعی در برطرف کردن مشکل دارند و پس از پیدایش مسائل و مشکلات، ارجاع به دادگاه و عواقب آن مانند زندان یا پرداخت هزینه و دیه،

در توضیح شکل یک باید گفت که در مسئله طلاق و حتی سایر مسائل مانند مشاجرات خانوادگی و درگیری‌های میان افراد و گروه‌ها در جوامع، ابتدا راه‌حل در مشاجره و استفاده از خشونت دیده می‌شود (به‌عنوان مثال در درگیری‌های خیابانی

سعی در صلح و گفتگو و استفاده از قدرت بزرگان خاندان‌ها و ریش‌سفیدان و ... برای حل مشکل دارند). این در حالی است که گفتگو باید ابتدای مسائل و مشکلات و تعاملات ناخوشایند باشد و به شیوه صحیح مورد استفاده قرار گیرد تا مسائل و

مشکلات بعد از آن کاهش پیدا کند و در مورد روابط خانوادگی و میان زوجین کمتر منجر به طلاق و جدایی شود (شکل شماره ۲).

شکل ۲. بهره‌مندی از گفتگو در زمان مناسب

در توضیح شکل دو باید گفت بر اساس فراهم بودن زیرساخت‌ها و دریافت آموزش‌های لازم، گفتگو می‌تواند به‌عنوان اولین و آخرین راهکار همه مسائل و مشکلات باشد و اگر افراد دانش، بینش و عملکرد مناسب در استفاده از گفتگوی صحیح و به‌موقع را داشته باشند، کمتر خشونت، استفاده از راه‌های ناصحیح در رفع مسائل و مشکلات و در مورد همسران طلاق و جدایی اتفاق خواهد افتاد. پس همان‌طور که شکل گویا است باید در رفع مسائل و مشکلات و چالش‌های پدید آمده چه در زندگی اجتماعی و چه در روابط فردی و خانوادگی، ابتدا از طریق گفتگوی مسالمت‌آمیز و بهره‌مندی از توان بزرگان، مشاوران و ... سعی در برطرف سازی آن نمود و مسلماً اگر گفتگو به شیوه صحیح انجام شود، به صلح و دوستی می‌انجامد. به‌جرت می‌توان گفت که انجام گفتگوی صحیح و کاربردی قادر است در حل مسائل و مشکلات ساختاری که از آن صحبت شد نیز مؤثر باشد و ضمن فراهم‌سازی همدلی و همراهی زوجین آن‌ها را در مسیر ادامه زندگی یاریگر باشد.

نتیجه‌گیری

زندگی اجتماعی تحت تأثیر عوامل مختلف قرار دارد و طلاق به‌عنوان یک مسئله اجماعی از موضوعات مختلف اثر می‌پذیرد، اما آنچه مهم است توجه به ارتباط و گفتگو با دیگران به‌عنوان یکی از عناصر مهم سبک زندگی است که اگر به‌صورت صحیح و به‌موقع استفاده شود، موجب رفع سوءتفاهم‌ها و جلوگیری از مشاجره و مسائل مربوط به آن است. به همین خاطر بسیاری از آیات قرآن و تعالیم دینی به ارزش و اهمیت گفتگوی صحیح اشاره نموده است و گفتگوی صحیح در خانواده می‌تواند عاملی جهت حفظ و استحکام روابط و دوری از هرگونه آسیب در آن باشد. مشاهدات و تجربیات نشان داده است که یکی از عوامل درگیری و حتی ضرب‌وجرح در جامعه مشاجرات لفظی و استفاده ناصحیح از زبان و قدرت تکلم برای برقراری ارتباط است که در برخی مواقع در میان خانواده این کج‌فهمی و عدم استفاده به‌موقع و در مسیر صحیح از گفتگو عاملی مهم در جدایی و مشکل طلاق است که در این صورت می‌توان به اهمیت شناخت نقش گفتگوی صحیح و به‌موقع و بهره‌مندی

نقش مسیر صحیح گفتگو در سبک زندگی بر پیشگیری از طلاق

صحیح از آن بر اساس الگوی ارائه شده در پژوهش ضمن تغییر مسیر گفتگو مانع از بروز اختلاف و طلاق در خانواده گردید.

اگرچه طلاق یک پدیده پیچیده و تحت تأثیر عوامل و شرایط مختلف است، اما با توجه به اینکه عدم مهارت ارتباطی صحیح میان زوجین مهم‌ترین عامل طلاق دانسته شده است (۲) و گذشته از این گفتگو ریشه در سایر عوامل دارد و به عبارتی مقدمه سایر مؤلفه‌ها است که اگر به‌صورت صحیح و در زمان مناسب صورت پذیرد، نقش مهمی در پیشگیری از مسائل و مشکلات و طلاق در سبک زندگی خواهد داشت.

بر اساس یافته‌ها و اطلاعات پژوهش و آگاهی از ارزش و اهمیت گفتگو در روابط و تعاملات اجتماعی و خانوادگی، روابط میان زوجین و اعضای خانواده پیشنهادهای زیر انجام می‌شود؛

- پیشنهاد می‌شود از دوران کودکی و مقاطع تحصیلی به دانش‌آموزان و فرزندان ارزش و اهمیت گفتگوی صحیح و زمان انجام آن به‌خوبی آموزش داده شود و آن‌ها یاد بگیرند که راه‌حل اصلی مشکلات در گفتگو نهفته است و استفاده از شیوه صحیح گفتگو فراتر از هر راه دیگری برای رفع مسائل و مشکلات قرار دارد.

- همان‌طور که بیان شد باید از طریق تلاش روی سه حیطة دانشی، نگرشی و عملکردی افراد پیرامون اثر و قدرت گفتگو در حل مسائل و مشکلات چه از دوران کودکی و چه پس‌از آن برنامه‌ریزی مدون و علمی صورت بگیرد و همگان به این باور

برسند که ابتدایی‌ترین و درعین‌حال ضروری و مفیدترین کار استفاده و بهره‌مندی از گفتگو برای حل مسائل و مشکلات است.

- برای پیشگیری و کنترل نرخ طلاق با توجه به مواردی که مرتبط با کج‌فهمی و از بین رفتن تعارضات است الگوی نامبرده (شکل ۲) به‌خوبی توسط نخبگان جامعه توضیح و تشریح شود و با استفاده از قدرت رسانه‌ها، نهادهای آموزشی و فرهنگی و مذهبی آموزش داده شود و ذهن افراد مخصوصاً در حوزه خانواده و مسائل مربوط به زوجین که به‌اصطلاح دلفینی شده است (راه‌حل مشکلات زناشویی و همسری را فقط در جدایی و پاک کردن صورت مسئله با طلاق می‌دانند) را اصلاح و بازسازی کنند و این الگو را در تمام سطوح جامعه پیاده سازند تا نه‌تنها در سطح فرد و خانواده، بلکه در کل جامعه و روابط انسانی شاهد صلح و دوستی و استفاده بهینه از گفتگو باشیم.

- بدون شک مسائل و مشکلات زیادی مانع کنترل، پیشگیری و حل مسئله طلاق می‌گردد که نیازمند نگاه همه‌جانبه مسئولان است، ولی گفتگو می‌تواند نخستین راه‌حل کنترل، پیشگیری و دوری از آن باشد و این امر به معنای صرفاً افزایش کمی گفتگوها نیست، بلکه به معنای ارتقای کیفیت و توجه به عملکرد و جایگاه آن در رفع مشکلات و مسائل انسان ناطق است.

References

1. The Holy Quran
2. Askari Nadushan, A; Shams Ghafarakhi, M, Shams Ghafarakhi, F (2018). "An analysis of economic-social characteristics related to divorce in Iran", *Strategic Researches of Social Issues of Iran*, 8(25): 1-16.
3. Good, W. (1963) *World Revolution and Family Pattern*, London: Free Press of Glencoe.
4. Sadeghi, R (2015). "Socio-economic factors affecting the divorce of young people in Iran", *Strategic Studies of Sports and Youth*, 32(32): 189-225.
5. Sandhya, S. (2009). The social context of marital happiness in urban Indian couples: Interplay of intimacy and conflict. *Journal of Marital and Family Therapy*, 35(1), 74-96.
6. Mohammadkhani, P (2011). *Disturbances in marital relationships and ways to increase marital satisfaction*, Tehran: Qatre.
7. Tejali, F; Lotfian, M (2010). "Effect of various family communication patterns on mental health", *Proceedings of the Third National Congress of Family Pathology*, Tehran: Shahid Beheshti University.
8. Report of Civil Registration Organization, 2017.
9. Javidi, H; Asadi, E & Ghasemi, N (2014). "The relationship between parent-child conflict and resilience with psychological problems of adolescents in the second and third levels of middle school in the four education regions of Shiraz", *Psychological Studies Quarterly*, 11 (1), 76-96.
10. Olson, D. H. (2011). *FACES IV and the circumflex model: Validation study*. *Journal of Marital and Family Therapy*, 37(1), 64-80.
11. Cheraghi Kotiani, I & Shiri, A (2023). "Ethical advice on divorce from the perspective of verses and hadiths", *Marafet*, 32(5): 31-42.
12. Tahami Khalilabad, A; Saberi, H & Haqpanah, R (2022). The role and manner of quoting the verses of the Qur'an by the infallible imams (PBUH) in jurisprudential hadiths about divorce in order to preserve the foundation of the family", *Islamic lifestyle with a focus on health*, 6(4): 341-352.
13. Mousavi Shahnashahivand, K & Rezaei, F (2022). "Divorce and management strategies to reduce it from a jurisprudential and legal point of view", *Qanun Yar International Quarterly*, 6(23): 115-134.
14. Hosami, F & Gholami, M (2021). "Mosque and preventing divorce and reducing its social harms", *Islam and Social Studies*, 8(4): 120-148.
15. Bani Hashemi, F; Ali Mandgari, M; Kazemipour, Sh & Gholami Pushharaki, M (2019). "Investigating the causes and factors, consequences and solutions to reduce divorce in Iran with a fuzzy Delphi approach" *Social Sciences*, 17(1): 195-232.
16. Ahmadi Khoei, S; Mehdad, A & Keshti Arai, N (2017). "Developing a training package for divorce prevention and determining its effectiveness on the intimacy and quality of couples' communication", *Socio-Cultural Changes*, 15(3): 1-17.
17. Hersey, Paul & Blanchard, Kenneth (2014). *Organizational behavior*, translated by Ali Azhaband, 14th edition, Tehran: Ravan.
18. Takuchi, Hirota and Nonaka, Ikojiro (2014). *The knowledge management of a knowledge-creating company*, translated by Dr. Ali Attafar, Jabar Eslami, Anahita Kaveh and Saeed Analoui, third edition, Tehran: Sama.
19. Hakimi, A (2004). *The biography of Imam Reza, peace be upon him*, 7th edition, Tehran: Islamic Culture Publishing House.
20. Sharif Razi, Muhammad bin Hossein (1414 AH). *Nahj al-Balagha*, translated by Sobhi Saleh, Qom: Hijrat.

The Effect and Role of the Correct Way of Conversation in Lifestyle on the Prevention of Divorce

Tayebeh Zareie

Abstract

Background and objective: Divorce is one of the complex social issues that is affected by various causes and factors, including lack of attention or failure to conduct proper and timely conversation. Therefore, awareness of the correct time and method of conversation is important to prevent it. Therefore, the purpose of the present study is to study and investigate the correct path and time of conversation in order to prevent divorce and family conflicts.

Materials and Methods: The present study is qualitative and descriptive-analytical in nature, with the aim of identifying and presenting an applied model of the correct path and time of conversation in family conflicts in order to prevent divorce and family conflicts.

Findings: Awareness of the methods of achieving and conducting proper conversation along with knowing when to benefit from it, that is, in advance, topics and issues prone to arguments and conflicts, can be effective in preventing divorce.

Conclusion: Families' awareness of the correct use of dialogue at the right time, that is, before violating privacy and dignity, with sufficient knowledge and understanding, desirable insight and attitude, and appropriate performance, along with awareness of the importance of dialogue, provides the basis for preventing divorce and resolving many undesirable conflicts.

Keywords: Constructive dialogue, Divorce prevention, Islamic lifestyle.